

Etusivu>Perhe- ja perintöoikeudelliset asiat>Varallisuussuhteet avioliitossa ja rekisteröidyssä parisuhteessa>Aviovarallisuussuhteet

Espanja

1 Onko tässä jäsenvaltiossa lakiin perustuva aviovarallisuusjärjestelmä? Mitä siinä säädetään?

1.1 Oikeusjärjestelmä: Yleinen siviilioikeus ja tiettyjen itsehallintoalueiden oikeus.

Espanjassa ei voida puhua yhdestä ainoasta aviovarallisuusjärjestelmästä tai sitä koskevasta koko valtion alueen kattavasta lainsäädännöstä. Valtion lisäksi myös tietyillä itsehallintoalueilla on siviilioikeuteen liittyvää toimivaltaa (joskaan aviovarallisuusjärjestelmät eivät kaikkien niiden osalta kuulu asioihin, joista ne voivat säätää). Tämä merkitsee sitä, että kaikilla espanjalaisilla on Espanjan kansalaisuuden lisäksi tietyn alueen kansalaisuus (*vecindad civil*). Tämä määrittää sen, sovelletaanko heihin yleistä siviilioikeutta vai erityistä tai alueellista siviilioikeutta (Espanjan siviililain (*Código Civil*) 14 §).

Alueita, joilla on oma siviilioikeutensa, ovat Aragonia, Katalonia, Baleaarit, Navarra, Baskimaa, Galicia ja Valencian itsehallintoalue (viimeksi mainittu ei kuitenkaan säädä aviovarallisuusjärjestelmästä, sillä perustuslakituomioistuimien (*Tribunal Constitucional*) julisti sen taannoin hyväksymän lain perustuslain vastaiseksi). Näin ollen muiden itsehallintoalueiden kansalaisilla on niin sanottu yhteinen alueen kansalaisuus (*vecindad civil común*) (Espanjan siviililain 14 §:ssä säädetään keinoista alueen kansalaisuuden hankkimiseksi).

– Jotta Espanjan kansalaisten välisten avioliittojen (joihin ei liity kansainvälistä kytköstä) tapauksessa voitaisiin määrittää, mitä lakia aviovarallisuusjärjestelmään sovelletaan ja onko sovellettava yleislainsäädäntöä vai tietyn itsehallintoalueen lakia, on turvaututtava siviililain johdanto-osassa oleviin alueidenvälistä oikeutta koskeviin sääntöihin (siviililain 9 §:n 2 momentti ja 16 §).

Puolisoihin, joilla on yhteinen alueen kansalaisuus, sovelletaan siviililain säännöksiä.

Jos puolisoilla ei ole tällaista yhteistä alueen kansalaisuutta, sovelletaan joko alueellisen kansalaisuuden lakia tai jommankumman vakituisen asuinpaikan lakia, jonka puoliset ovat yhdessä valinneet ja vahvistaneet ennen avioliiton solmimista laaditulla virallisella asiakirjalla. Jos tällaista valintaa ei ole tehty, sovelletaan välittömästi avioliiton solmimisen jälkeisen yhteisen vakituisen asuinpaikan lakia. Jos tätäkään ei voida määrittellä, sovelletaan avioliiton solmimispaikan lakia.

Poikkeustapauksissa, jos puolisoilla on eri alueiden kansalaisuudet ja jos kumpikin näistä alueista on määritellyt aviovarallisuusjärjestelmäkseen omaisuuden erillisyyden periaatteeseen perustuvan järjestelmän (eikä edellä esitettyjen sääntöjen mukaan sovellettava järjestelmä ole omaisuuden erillisyyden periaatteeseen perustuva järjestelmä), sovelletaan siviililain mukaista omaisuuden erillisyyden periaatteeseen perustuvaa järjestelmää.

– Jos toinen puolisoista ei ole espanjalainen tai jos avioliittoon liittyy kytkös toiseen maahan, sovellettava laki määritellään asetuksen (EU) 2016/1103 33 artiklan säännösten mukaisesti. Asetusta on tulkittava siten, että jos liittymäperusteena on kansalaisuus, se merkitsee espanjalaisten osalta alueen kansalaisuutta.

Alueellisen kansalaisuuden käsite koskee kuitenkin ainoastaan Espanjan kansalaisia (siviililain 15 §). Koska sitä ei voida soveltaa ulkomaalaisiin, sovelletaan 33 artiklan 2 kohtaa eli korvataan kansalaisuutta koskeva laki läheisempää liittymää koskevalla lailla eli sovelletaan sen alueellisen yksikön lakia, johon puolisoilla on läheisin liittymä.

1.2 Aviovarallisuusjärjestelmät, joita sovelletaan puolisojen välisen sopimuksen puuttuessa siviililain ja itsehallintoalueiden lainsäädännön nojalla.

Sen määrittelemiseksi, mitä aviovarallisuusjärjestelmää sovelletaan, jos puoliset eivät ole sopineet asiasta, sovelletaan täydentäviä määräyksiä, jotka vaihtelevat sen mukaan, mitä sisäistä siviililakia sovelletaan:

Siviililaki (sovelletaan, jollei sovellettava laki ole Aragonian, Katalonian, Baleaarien, Navarran, Baskimaan tai Galician laki): omaisuuden yhteisyyden periaatteeseen perustuva aviovarallisuusjärjestelmä (*sociedad de gananciales*) (siviililain 1 344 § ja sitä seuraavat pykälät). Tämän järjestelmän nojalla kunkin puolison erikseen hankkimasta omaisuudesta tai eduista tulee yhteisiä. Kunkin puolison (henkilökohtaiseen) omaisuuteen kuuluu pääasiassa omaisuus, jonka puoliset ovat tuoneet mukanaan avioliittoon, sekä avioliiton aikana vastikkeetta tai korvauksena henkilökohtaisesta omaisuudesta saatu omaisuus. Ennen avioliittoa hankittuun vakituiseen asuntoon sovelletaan erityisjärjestelmää, jonka mukaan se muuttuu yhteiseksi omaisuudeksi samassa suhteessa kuin kukin puolisoista on myöhemmin maksanut tähän liittyviä kuluja, toisin kuin muu ennen avioliittoa hankittu omaisuus, joka on aina henkilökohtaista. Epäselvissä tapauksissa omaisuus katsotaan yhteiseksi. Samalla tapaa säädetään yhteisomaisuutta koskevasta vastuusta, johon kuuluu myös ammatin, luovan toiminnan tai kaupallisen liiketoiminnan tavanomaisesta harjoittamisesta saatu omaisuus. Jos yhdellä puolisoista on velkoja, kyseinen puoliso on niistä ensisijaisesti vastuussa omalla omaisuudellaan, mutta jos tämä omaisuus ei riitä velkojen kattamiseen, velkojat voivat ulosmitata puolisojen yhteistä omaisuutta. Tässä tapauksessa toinen puoliso voi pyytää omaisuuden yhteisyyden periaatteeseen perustuvan järjestelmän purkamista, jolloin yhteisen omaisuuden ulosmittaus rajoittuu velkaisen puolison osuuteen yhteisestä omaisuudesta, minkä jälkeen avioliittoon sovelletaan omaisuuden erillisyyden periaatteeseen perustuva järjestelmä. Puolisot hallinnoivat yhteisomaisuutta yhteisesti (joskin jompikumpi puoliso voi hoitaa siihen liittyviä päivittäisiä asioita taloudenpitovallan (*potestad doméstica*) nojalla). Vastuu henkilökohtaisen omaisuuden hoitamisesta kuuluu kyseisen omaisuuden omistavalle puolisolle (erikoissäännöksiä sovelletaan kuitenkin, jos kyseessä on puolisojen yhteinen koti, sillä vaikka se olisi vain toisen puolison omaisuutta, toisen puolison suostumus vaaditaan tai sen puuttuessa tuomioistuimen lupa). Yhteisen omaisuuden kiinnittäminen tai luovuttaminen edellyttää kummankin puolison suostumusta.

Aragonia: Omaisuuden yhteisyyden periaatteeseen perustuvasta aviovarallisuusjärjestelmästä (*consorcio conyugal*) säädetään Aragonian alueellisen siviilioikeuden (*Código de Derecho Foral de Aragón*) 210 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä. Tämän järjestelmän mukaisesti kummankin puolison työn, toiminnan tai varojensa tuoton tuloksena hankittu omaisuudesta tulee puolisojen yhteistä. Kunkin puolison (henkilökohtaiseen) omaisuuteen kuuluu pääasiassa omaisuus, jonka puoliset ovat tuoneet mukanaan avioliittoon, sekä avioliiton aikana vastikkeetta tai korvauksena henkilökohtaisesta omaisuudesta saatu omaisuus. Epäselvissä tapauksissa omaisuus katsotaan yhteiseksi. Aragonian siviilioikeuden mukaan ennen avioliiton solmimista hankittu omaisuus, myös puolisojen vakituinen asunto, on aina henkilökohtaista paitsi, jos asunnon maksua on kokonaisuudessaan lykätty ja se maksetaan kokonaan yhteisistä varoista, kun avioliitto on solmittu. Aviovarallisuutta koskevasta vastuusta säädetään myös. Jos vain toisella puolisoilla on velkoja, kyseinen puoliso on niistä ensisijaisesti yksin vastuussa omalla omaisuudellaan. Jos tämä omaisuus ei riitä velkojen maksamiseen tai jos yhteistä omaisuutta ulosmitataan sellaisten velkojen vuoksi, joista puoliset eivät ole yhdessä vastuussa, velallisen puoliso voi käyttää oikeuttaan säilyttää yhteisen omaisuuden hänelle kuuluvan osuuden arvo pyytämällä, että yhteinen omaisuus myydään yksinomaan, jotta saadaan selville hänelle jäljelle jäävän osuuden arvo ilman aviovarallisuussuhteiden purkamista.

On syytä mainita, että eloonjääneellä puolisoilla on oikeus eloonjääneelle osapuolelle kuuluvaan käyttöoikeuteen (*usufructo viudal aragonés*), joka on perintöoikeus mutta myös tulevaa leskeyttä ennakoiva oikeus (*derecho expectante de viudedad*), joka puolisoilla on elinaikanaan.

Katalonia: Omaisuuksien erillisuus (Katalonian siviililain (*Código Civil de Cataluña*) 232 §:n 1 momentti). Sen mukaan molemmilla puolisoilla on omistusoikeus heille kuuluvaan omaisuuteen, oikeus nauttia siitä sekä hallinnoida ja käyttää sitä vapaasti. Jos on epäselvää, kummalle puolisoista omaisuus tai jokin oikeus kuuluu, katsotaan sen kuuluvan molemmille jakamattomasti. Oletuksena on kuitenkin, että kunkin puolison henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettu irtain omaisuus, jolla ei ole poikkeuksellista arvoa tai joka liittyy suoraan hänen harjoittamaansa ammatilliseen toimintaan, kuuluu yksinomaan hänelle.

Baleaarit: Omaisuuksien erillisuus (Baleaarien siviilioikeuden (*Compilación de Derecho Civil de las Islas Baleares*) 3 § Mallorcan osalta, 65 § Menorcan osalta ja 67 § Ibizan ja Formenteran osalta). Tämän järjestelmän mukaisesti kunkin puolison omaisuus avioitumishetkellä kuuluu hänelle itselleen. Sama koskee kaikkea sitä omaisuutta, jonka puoliset hankkivat avioliiton aikana.

Navarra: Aviovarallisuus (Navarran uuden lainsäädännön (*Fuero Nuevo de Navarra*) laki nro 87 ja sitä seuraavat lait). Tämä on omaisuuden yhteisyyteen perustuva järjestelmä, jossa aviovarallisuuteen kuuluvat muun muassa molempien puolisoitten avioliiton aikana työstä tai muusta toiminnasta hankkimat tulot samoin kuin yhteisestä ja yksityisestä omaisuudesta saadut tulot ja tuotot. Henkilökohtaiseen omaisuuteen kuuluu omaisuus, jonka puoliso on hankkinut vastikkeellisesti ennen avioliittoa, vaikka hankinta tapahtuisi avioliiton aikana ja vaikka omaisuuden hinta tai vastasuorite maksettaisiin kokonaan tai osittain toisen puolison varoista tai yhteisestä omaisuudesta tai tuotoista, jotka on hankittu ennen avioliittoa tai sen aikana. Yhteiseksi varallisuudeksi katsotaan kaikki sellainen omaisuus, jota ei voida osoittaa henkilökohtaiseksi. Asuntoon ja kodin irtaimistoon sovelletaan erityisjärjestelmää, jos ne on hankittu tai jos niiden hinta on maksettu kokonaan tai osittain avioliiton aikana, vaikka ne olisivat olleet osa aiempaa omaisuutta. Tässä tapauksessa jos toinen puolisoista on suorittanut maksun yksinään, tämä omaisuus kuuluu hänelle. Jos maksu on suoritettu molempien puolisoitten henkilökohtaisesta omaisuudesta, omaisuus kuuluu jakamattomasti molemmille puolisoille suhteessa kunkin maksamaan osuuteen. Jos maksu on suoritettu jommankumman puolison tai molempien omaisuudesta sekä yhteisistä varoista, jakamattomuutta sovelletaan suhteessa kummankin puolison osuuteen ja yhteisestä varallisuudesta maksettuun osuuteen. Myös aviovarallisuuden ja henkilökohtaisen omaisuuden hallinnointia ja vastuuta koskevia järjestelyitä säännellään. Jos puolison henkilökohtainen omaisuus ei riitä hänen yksityisten velkojensa kattamiseen, velkoja voi vaatia aviovarallisuutta ulosmitattavaksi, mistä ilmoitetaan toiselle puolisolalle. Jos viimeksi mainittu puoliso ei vastaa ilmoitukseen ja aviovarallisuutta ulosmitataan, velkaantuneen puolison katsotaan saaneen osuutensa omaisuuden arvosta, kun hän on suorittanut maksun omista varoistaan tai kun yhteinen omaisuus likvidoidaan. Toinen puoliso voi kuitenkin yhdeksän päivän kuluessa ulosmittauksen tiedoksiannosta vaatia, että ulosmittaus korvataan sillä jäljellä olevalla omaisuudella, joka on jaettu velkaantuneelle puolisolalle yhteisen omaisuuden likvidoinnin yhteydessä. Tässä tapauksessa ulosmittaus johtaa yhteisomistussyksikön purkamiseen ja likvidointiin ja siitä alkaen omaisuuden erillisyyden periaatteeseen perustuvan järjestelmän soveltamiseen.

Baskimaa: Jos molemmat osapuolet ovat Biskajan, Aramaion tai Llodion alankojen asukkaita, avioliittoon sovelletaan alueellista omaisuuden yhteisyyden periaatteeseen perustuva aviovarallisuusjärjestelmä (*régimen de comunicación foral de bienes*). Jos vain toisella puolisoista on Biskajan, Aramaion tai Llodion alankojen kansalaisuus, tätä järjestelmää sovelletaan, jos se on puolisoitten ensimmäinen yhteinen vakituinen asuinpaikka, ja jos sitä ei voida määrittää, sovelletaan avioliiton solmimispaikan järjestelmää. Baskimaan muilla alueilla sovelletaan siviililain (Baskimaan alueellisen siviilioikeuden (*Ley de Derecho Civil Foral del País Vasco*) 127 §:ää ja sitä seuraavia pykäläitä) omaisuuden yhteisyyden periaatteeseen perustuva aviovarallisuusjärjestelmää, jos puolisoitten välillä ei ole sopimusta asiasta. Alueellisessa omaisuuden yhteisyyden periaatteeseen perustuvassa aviovarallisuusjärjestelmässä kaikki jommallekummalle puolisoista kuuluva omaisuus – sen alkuperästä tai hankintatavasta riippumatta – jonka puoliset ovat tuoneet mukanaan avioliittoon tai hankkineet sen aikana, on yhteistä ja jakautuu puoliksi puolisoitten kesken, riippumatta siitä, missä omaisuus sijaitsee. Sama pätee kaikkiin oikeuksiin ja osuuksiin. Vaikka yleinen periaate on tämä, käytännön soveltamisen laajuus vaihtelee liiton purkamisperusteen mukaan. Jos avioliitto purkautuu toisen puolison kuoleman johdosta ja avioliitosta on lapsia, omaisuuden yhteisyys on yleisesti sovellettava järjestelmä. Jos taas lapsia ei ole tai avioliitto päättyy muusta syystä kuin puolison kuoleman johdosta (esimerkiksi avioeron seurauksena), omaisuuden yhteisyys rajoittuu puolisoitten yhteiseen omaisuuteen tai vastikkeelliseen saantoon. Sen ulkopuolelle jää puolisoitten avioliittoon mukanaan tuoma omaisuus sekä lahjaksi saatu omaisuus.

Galicia: Sovelletaan omaisuuden yhteisyyden periaatteeseen perustuva aviovarallisuusjärjestelmää (*gananciales*) (Galician siviilioikeuslain (*Ley de Derecho Civil de Galicia*) 171 §).

2 Miten puoliset voivat järjestää aviovarallisuussuhteensa? Mitä muodollisia vaatimuksia tähän sovelletaan?

Kyllä.

Puoliset voivat järjestää aviovarallisuussuhteensa siten, että edellisessä kysymyksessä tarkoitettuja täydentäviä määräyksiä ei sovelleta. Tätä varten heidän on laadittava avioehtosopimus (*capitulaciones matrimoniales*) virallisena asiakirjana notaarin läsnä ollessa (siviililain 1 280 § ja 1 315 §). Asiakirja on kirjattava väestörekisteriin, ja notaari toimittaa samana päivänä asiakirjasta oikeaksi todistamansa sähköisen jäljennöksen vastaavalle väestörekisterinpitäjälle (*Encargado del Registro Civil*) avioliiton rekisteröimiseksi (siviililain 60 §).

Puoliset voivat avioliiton aikana myös muuttaa aviovarallisuussuhteitaan täyttämällä samat muotovaatimukset (siviililain 1 331 §), mutta sopimus ei saa rajoittaa kolmansien osapuolten oikeuksia (siviililain 1 317 §).

Sama mahdollisuus on olemassa itsehallintoalueilla, joilla on omat siviilioikeutensa, joita sovelletaan myös avioliittoihin: Katalonian siviililain 231 §:n 10 momentti ja sitä seuraavat pykälät; Baleaarien siviilioikeuden 3 § Mallorcan ja Menorcan osalta (*capitulados*) ja 66 § Ibizan ja Formenteran osalta (*espolitos*); Baskimaan siviililain 125 § ja sitä seuraavat pykälät; Galician siviililain 171 § ja sitä seuraavat pykälät; Aragonian alueellisen siviililain 185 §; Navarran alueellisen siviililain 78 § ja sitä seuraavat pykälät.

3 Onko aviovarallisuussuhteiden järjestämistä rajoitettu?

Puoliset voivat vapaasti valita, mitä järjestelmää heidän aviovarallisuussuhteisiinsa sovelletaan. He voivat valita minkä tahansa niistä järjestelmistä, joihin sovelletaan jotakin Espanjan siviililaeista (niissä säädetään yksityiskohtaisesti sovellettavasta aviovarallisuusjärjestelmästä, jos erillistä sopimusta ei ole, sekä muista asioista, joista osapuolet voivat sopia), tai muiden valtioiden sääntöjä. Valittava järjestelmä ei voi kuitenkaan sisältää lainvastaisia tai hyvien tapojen vastaisia määräyksiä tai puolison yhtäläisiä oikeuksia rajoittavia määräyksiä (siviililain 1 328 § ja Espanjan perustuslain 14 §).

4 Mitkä ovat avioeron, asumuseron tai avioliiton pätemättömäksi julistamisen oikeusvaikutukset aviovarallisuussuhteisiin?

Avioliiton pätemättömäksi julistaminen, asumusero ja avioero merkitsevät aviovarallisuussuhteiden päättymistä. Asiasta säädetään eri aviovarallisuusjärjestelmiä koskevissa säännöksissä (esimerkiksi siviililain 1 392 §:ssä omaisuuden yhteisyyden periaatteeseen perustuvan aviovarallisuusjärjestelmän osalta tai siviililain 1 415 §:ssä puolisoitten omaisuuden tuoton jakamiseen perustuvan aviovarallisuusjärjestelmän (*régimen de participación*) osalta).

Omaisuuksien yhteisyyden periaatteeseen perustuvissa aviovarallisuusjärjestelmissä yhteisen omaisuuden myyminen edellyttää siviiliprosessilain (*Ley de Enjuiciamiento Civil*) mukaisen menettelyn noudattamista. Menettelyn aikana puolisoitten välillä vallitsee yhteisomistus, joka poikkeaa muista omaisuuden yhteisyyteen perustuvista järjestelmistä. Siihen liittyy oma oikeudellinen järjestelmänsä, ja se on voimassa kyseisen yhteisomistuksen vallitessa ja kunnes asianmukaiset myyntiä ja jakamista koskevat menettelytoimet on toteutettu ja kumpikin osapuoli on saanut oman henkilökohtaisen osuutensa omaisuudesta.

Omaisuuuden yhteisyyden periaatteeseen perustuva aviovarallisuusjärjestelmä (*sociedad de gananciales*) voidaan päättää puolisoien yhteisellä sopimuksella siviililain 1392–1410 §:n säännösten mukaisesti ja notaarin läsnä ollessa. Jos puolisoit eivät pääse sopuun, asia käsitellään tuomioistuimessa siviiliprosessilain mukaisessa menettelyssä (806 § ja sitä seuraavat pykälät).

Omaisuuuden erillisyyden periaatteeseen perustuvassa järjestelmässä aviovarallisuussuhteiden päättämiseen ei ole tarvetta, sillä kukin osapuolista on omaisuutensa haltija. Omaisuus, joka on ollut alusta alkaen yhteistä, on yhteisomistuksessa, mikä pätee myös avioliiton päättämiseksi julistamisen, asumuseron ja avioeron jälkeen. Tämä ei kuitenkaan rajoita sitä, että jompikumpi osapuolista (kuten kaikessa yhteisomistuksessa) voi pyytää omaisuuden jakamista.

5 Miten toisen puolison kuolema vaikuttaa aviovarallisuussuhteisiin?

Myös kuolema merkitsee aviovarallisuussuhteiden päättymistä. Asiasta säädetään eri aviovarallisuusjärjestelmiä koskeissa säännöksissä (esimerkiksi siviililain 1 392 §:ssä yhdessä sen 85 §:n kanssa omaisuuden yhteisyyden periaatteeseen perustuvan aviovarallisuusjärjestelmän osalta tai siviililain 1 415 §:ssä puolisoien omaisuuden tuoton jakamiseen perustuvan aviovarallisuusjärjestelmän osalta).

Riippumatta siitä, mitä edesmennyt puoliso on mahdollisesti määrännyt testamentissa tai ilmaissut viimeisessä tahdossaan, leskellä on tiettyjä oikeuksia, jotka määräytyvät sen mukaan, mitä perimyksen liittyvää lakia sovelletaan. Myös jos edesmennyt puoliso ei jätä testamenttia, leskellä on tiettyjä oikeuksia puolisonsa perintöön.

Sovellettavan siviililain määrittäminen:

– Kun kyseessä on avioliitto, jossa on kytköksiä useampaan kuin yhteen valtioon, sovellettava siviililaki määritellään asetuksen (EU) N:o 650/2012 mukaisesti. Asetuksen 36 artiklaa sovelletaan, kun kyseessä on Espanjan laki. Tällöin sovelletaan joko siviililakia tai voimassa olevia alueellisia siviilioikeuksia sen mukaan, onko perittävällä erityinen kytkös johonkin Espanjan itsehallintoalueeseen, jolla on oma siviililaki, jossa säädetään näistä asioista, vai ei.

– Kun kyse on perimyksestä, johon ei liity muita kuin espanjalaisia kytköksiä, perimyksessä noudatetaan sen alueen kansalaisuuteen liittyvää siviilioikeutta, joka perittävällä oli kuollessaan. Eloonjääneelle puolisolalle myönnetään sen sijaan oikeuksia saman lain perusteella, jota sovelletaan avioliiton vaikutuksiin, lukuun ottamatta jälkeläisten lakiosia (siviililain 16 § ja 9 §:n 8 momentti).

Seuraavassa analysoidaan, mitä oikeuksia eloonjääneellä puolisolalla on Espanjan eri siviililaeissa sen mukaan, onko perittävä määrännyt perimyksensä (tavallisesti testamentilla) vai onko kyse lakimääräisestä perimyksestä.

– Jos vainaja on tehnyt testamentin:

Siviililaki (sovelletaan, jollei sovellettava laki ole Aragonian, Katalonian, Baleaarien, Navarran, Baskimaan tai Galician laki). Tämän lain mukaan lesken oikeus perintöön on vähintään sama kuin jos puoliso ei jätä jälkeensä testamenttia eli käyttöoikeus kolmasosaan omaisuudesta, jos perittävällä on lapsia tai jälkeläisiä. Jos sukulaisia on ainoastaan suoraan ylenevässä polvessa, leskellä on käyttöoikeus puoleen jäämistöstä. Jos sukulaisia ei ole ylenevässä eikä alenevässä polvessa, leskellä on käyttöoikeus kahteen kolmasosaan omaisuudesta (siviililain 834 § ja sitä seuraavat pykälät).

Aragonia: Avioliiton solmiminen antaa kummallekin puolisolalle käyttöoikeuden puolison koko omaisuuteen jommankumman jäätyä leskeksi (Aragonian alueellisen siviililain 271 §); Tämä (perheoikeuteen eikä perintöoikeuteen perustuva) oikeus on molemmilla puolisoilla, joihin sovelletaan Aragonian omaisuusyhteisyyden järjestelmää, vaikka heidän alueellinen kansalaisuutensa muuttuisi myöhemmin, lukuun ottamatta perintölain mukaista lainmukaista perintöosuutta. Eloonjääneellä puolisolalla on leskelle kuuluva käyttöoikeus myös siinä tapauksessa, jos ensiksi kuolleella puolisolalla oli Aragonian kansalaisuus kuolinhetkellään.

Baleaarit: Mallorcalla ja Menorcalla tunnustetaan yleinen leskelle kuuluva käyttöoikeus, jos perittävältä ei jää jälkeensä vanhempia. Käyttöoikeus koskee kahta kolmasosaa omaisuudesta, jos vainajan vanhemmat ovat elossa, ja puolta omaisuudesta, jos hänellä on jälkeläisiä (Baleaarien siviilioikeuden 45 §). Ibizalla ja Formenteralla leski ei ole lakiosaan oikeutettu henkilö (legitimario).

Katalonia: Laki myöntää varattomalle leskelle neljäosan jäämistöstä (Katalonian siviililain 452 §:n 1 momentti). Leskelle myönnetään myös muita eloonjääneelle puolisolalle kuuluvia oikeuksia kodin irtaimistoon, jota ei lasketa jäämistöön (Katalonian siviililain 231 §:n 30 momentti), sekä asuntoon. Käytännössä tähän liittyy niin sanottu lesken suruaika (año de viudedad), johon kuuluu oikeus jatkaa yhteisen kodin käyttöä ja oikeus siihen, että hänen elinkustannuksensa katetaan vainajan omaisuudesta vuoden ajan tämän kuoleman jälkeen (Katalonian siviililain 231 §:n 31 momentti).

Galicia: Leskellä on käyttöoikeus puoleen jäämistöstä (Galician siviililain säännökset, 228 § ja sitä seuraavat pykälät).

Navarra: Leskeksi jääneellä puolisolalla on käyttöoikeus (usufructo de fidelidad) koko jäämistöön ja oikeudet, jotka ensiksi kuolleella puolisolalla oli kuolinhetkellään (edellyttäen, että tämä oli Navarran kansalainen kuolinhetkellään) (Navarran uuden lainsäädännön laki nro 253).

Baskimaa: Leskellä tai avioliiton eloonjääneellä puolisolalla on oikeus puoleen kaikesta perittävän omaisuudesta, jos perittävältä jää jälkeläisiä. Jos jälkeläisiä ei ole, käyttöoikeus koskee kahta kolmasosaa omaisuudesta (Baskimaan alueellisen siviililain 52 §). Tätä ei sovelleta Ayalan laaksoon eli Ayalan, Amurrión ja Okondon paikkakuntiin eikä Artziniegan kunnassa sijaitseviin Mendietan, Retes de Tudelan, Santacolonan ja Sojogutin kyliin (Baskimaan alueellisen siviililain 89 §), joissa sovelletaan testamenttivapautta. Sitä ei myöskään sovelleta Biskajan, Aramaion ja Llodion alankoalueilla, joilla noudatetaan perheomaisuutta (bienes troncales) koskevia erityissääntöjä (Baskimaan alueellisen siviililain 61 § ja sitä seuraavat pykälät).

– Jos vainaja ei ole tehnyt testamenttia (lakimääräinen perimys):

Siviililaki (sovelletaan, jollei sovellettava laki ole Aragonian, Katalonian, Baleaarien, Navarran, Baskimaan tai Galician laki): Leskellä on käyttöoikeus kolmanneksen jäämistöstä, jos vainajalla on lapsia tai jälkeläisiä, puoleen jäämistöstä, jos perittävältä jää jälkeensä ainoastaan sukulaisia suoraan ylenevässä polvessa, ja hänet määrätään ainoaksi perijäksi, jos sukulaisia ei ole suoraan ylenevässä tai alenevässä polvessa (siviililain 834 § ja sitä seuraavat pykälät ja 944 §).

Aragonia: Leski perii muuta kuin perheomaisuutta jälkeläisten jälkeen, mikä ei vaikuta käyttöoikeuteen, joka leskellä on aina ja johon on viitattu testamenttiin perustuvaa perimystä koskevassa analyysissä (Aragonian alueellisen siviililain 517 §). Perheomaisuutta on omaisuus, joka on ollut perittävän talossa tai tämän suvun omistuksessa perittävää välittömästi edeltävän kahden sukupolven aikana riippumatta sen alkuperästä tai hankintatavasta. Perheomaisuutta on myös omaisuus, jonka perittävä on saanut lahjana ylenevässä polvessa olevilta sukulaisilta tai sivusukulaisilta kuudenteen asteeseen asti. Tämä omaisuus siirretään tietyille sukulaisille (*parientes troncales*), jotka on lueteltu Aragonian alueellisen siviililain 526 §:ssä)

Baleaarit: Sovelletaan siviililain (edellä mainittuja) määräyksiä, mutta Mallorcalla ja Menorcalla tunnustetaan leskelle kuuluva yleinen käyttöoikeus, jos vanhempia ei ole. Jos perittävän vanhemmat ovat elossa, käyttöoikeus koskee kahta kolmasosaa, ja jos perittävällä on jälkeläisiä, puolta osuudesta.

Katalonia: Jos jälkeläisiä ei ole, leski perii koko jäämistön ennen vainajan ylenevässä polvessa olevia sukulaisia (Katalonian siviililain 441 §:n 2 momentti ja 442 §:n 3 momentti). Jos leski perii jäämistön yhdessä perittävän lasten tai jälkeläisten kanssa, hänellä on jäämistön yleinen käyttöoikeus (Katalonian siviililain 441 §:n 2 momentti ja 442 §:n 3 momentti).

Galicia: Käytetään siviililain mukaista järjestelmää (Galician siviililain säännökset, 267 §).

Navarra: Muun kuin perheomaisuuden osalta puoliso seuraa perimysjärjestyksessä sisaruksia ja ylenevässä polvessa olevia sukulaisia. Perheomaisuuden osalta leskellä on käyttöoikeus koko jäämistöön ja oikeudet, jotka ensiksi kuolleella puolisolalla oli kuolinhetkellään (edellyttäen, että tämä oli Navarran kansalainen kuolinhetkellään) (Navarran uuden lainsäädännön laki nro 304).

Baskimaa: Perheomaisuuden osalta perimysoikeus koskee kumpaakin puolisoa tai avioliiton osapuolta vain siltä osin kuin on kyse puolisoitten avioliiton aikana hankkimasta kiinteästä omaisuudesta (Baskimaan alueellisen siviililain 66 §). Kun on kyse muusta kuin perheomaisuudesta, perijänä on leskeksi jäänyt puoliso, jos jälkeläisiä ei ole (Baskimaan alueellisen siviililain 110 § ja sitä seuraavat pykälät).

6 Millä viranomaisella on toimivalta ratkaista aviovarallisuussuhteita koskeva asia?

Toimivalta ratkaista avioliiton pätemättömäksi julistaminen, asumusero tai avioero on ensimmäisen asteen tuomioistuimella (*Juzgado de Primera Instancia*), jossa käsitellään myös aviovarallisuussuhteen päättäminen jostakin siviilioikeudellisesta syystä (siviiliprosessilain 807 §).

Tuomiopiireissä, joissa on perheoikeuteen erikoistuneita tuomioistuimia, kyseiset tuomioistuimet käsittelevät aviovarallisuussuhteen päättämisen ja yhteisen omaisuuden likvidoinnin, vaikka se ei olisikaan seurausta aikaisemmasta avioliiton pätemättömäksi julistamisesta taikka asumus- tai avioerosta.

7 Miten aviovarallisuussuhteita vaikuttaa puolison ja kolmansien osapuolten välisiin oikeussuhteisiin?

Yleisesti ottaen ja Espanjan yhteisen siviilioikeusjärjestelmän mukaisesti siviililain 1373 §:ssä säädetään, että suhteessa kolmansiin osapuoliin kumpikin puolisoista vastaa omalla omaisuudellaan omista veloistaan, mutta jos hänen henkilökohtainen omaisuutensa ei riitä velkojen kattamiseen, velkoja (kolmas osapuoli) voi vaatia puolisoitten yhteisen omaisuuden ulosmittausta. Puoliso, joka ei ole velallinen, voi kuitenkin vaatia, että velkaantunut puoliso korvaa yhteisen omaisuuden omasta osuudestaan. Tässä tapauksessa ulosmittaus johtaa myös yhteiseen omaisuuteen perustuvan järjestelmän purkamiseen. Siviiliprosessilaissa on vastaava säännös, joka pannaan täytäntöön silloin, kun velka on henkilökohtainen, mutta molemmat puoliset ovat vastuussa siitä yhteisellä omaisuudellaan.

Tarkemmin sanottuna (siviililain 1365 §:ssä) säädetään, että yhteisellä omaisuudella on vastattava velkojalle (kolmannelle osapuolelle) veloista, jotka toinen puolisoista on ottanut: 1) lain tai sopimuksen mukaisen taloudenpitovallan tai yhteisen omaisuuden hallinnan tai luovuttamisen yhteydessä ja 2) ammatin, luovan toiminnan tai kaupallisen liiketoiminnan tavanomaisen harjoittamisen tai oman omaisuutensa tavanomaisen hallinnoinnin yhteydessä.

Myös kauppalaisissa on säännöksiä, joita sovelletaan, jos jompikumpi puolisoista on liiketoiminnan harjoittaja.

Yhteisen omaisuuden kiinnittäminen tai luovuttaminen edellyttää kummankin puolison suostumusta, paitsi jos muusta on sovittu avioehtosopimuksessa. Jos luovuttaminen tehdään vastikkeetta (esimerkiksi lahjoituksena), vain toisen puolison tekemä luovutus on mitätön.

Tästä huolimatta kaupankäynnin turvallisuuden varmistamiseksi siviililaissa säädetään kuitenkin, että omaisuuden hallinnointitoimet sekä rahan ja arvopaperien luovuttaminen sen puolison nimissä, jonka nimissä tai hallussa ne ovat, ovat päteviä.

Jotta kiinteää omaisuutta voidaan kirjata rekisteriin avioituneen henkilön nimiin ja saatu oikeus vaikuttaisi yhteisomistusyksikön nykyisiin ja tuleviin oikeuksiin, on mainittava puolison nimi ja sovellettava aviovarallisuussuhteita, jotta kolmas osapuoli voi saada ne tietoonsa rekisteriin tutustuessaan. Jos näitä tietoja ei kirjata rekisteriin, kolmas osapuoli, joka hyvässä uskossa hankkii vastikkeetta vastaan omaisuutta siltä henkilöltä, jolla vaikuttaa rekisterin mukaan olevan oikeus tällaiseen siirtoon, saa pitää tällä tavoin hankkimansa omaisuuden.

8 Lyhyt kuvaus aviovarallisuuden jakautumisesta, mukaan lukien ositus, jako ja myynti, tässä jäsenvaltiossa.

Tästä säädetään siviiliprosessilain 806 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä. Siihen kuuluvat seuraavat vaiheet:

a) Inventaarion tekeminen yhteisestä omaisuudesta.

Tämä vaihe voidaan suorittaa samaan aikaan kuin avioliiton pätemättömäksi julistamista taikka asumus- tai avioeroa tai aviovarallisuussuhteen päättämistä koskevat menettelyt, vaikka se käytännössä katsoen alkaa, kun lopullinen päätös aviovarallisuussuhteen päättämisestä on saatu.

Pyyntöön on liitettävä inventaarioehdotus. Yhteisen inventaarion tekeminen ehdotuksen pohjalta edellyttää käyntiä oikeussuhteiden (*Letrado de la Administración de Justicia*) luona. Jos jostakin omaisuuden osasta syntyy kiistaa, järjestetään käsittely tuomarin edessä, joka tekee asiasta päätöksen, johon voidaan hakea muutosta.

b) Likvidointi.

Tämän vaiheen aloittaminen edellyttää, että on annettu lopullinen päätös aviovarallisuussuhteiden päättämisestä. Vaihe alkaa myyntiehdotuksella ja edellyttää käyntiä oikeussuhteiden luona. Tarkoituksena on, että puoliset pääsevät yhteisymmärryksen kummallekin puolisolle maksettavista korvauksista sekä jäljelle jäävän osan osituksesta ja jakamisesta oikeassa suhteessa.

Jos sopimukseen ei päästä, nimetään pesänselvittäjä, jonka tehtävänä on suorittaa jako. Kun ehdotus on esitetty, puoliset voivat joko hyväksyä tai hylätä sen. Jälkimmäisessä tapauksessa tuomari tekee asiasta päätöksen, johon voidaan hakea muutosta.

c) Omaisuuden luovutus ja kirjaaminen kiinteistörekisteriin (Registro de la Propiedad).

Kun myyntitoimet on lopullisesti hyväksytty ja omaisuuden osituksesta on päätetty, oikeussuhteiden tehtävänä on luovuttaa omaisuus ja lähettää omistusasiakirjat kummallekin puolisolle.

Tämän menettelyn lisäksi on olemassa toinen yksinkertaisempi menettely, jossa omaisuuden likvidointi tapahtuu yhteisellä sopimuksella tai ulkopuolelleen puolison ja ensimmäisenä kuolleen puolison perillisten välillä siviililain sääntöjen mukaisesti ja notaarin läsnä ollessa.

Jos likvidoitavaan omaisuuteen kuuluu kiinteää omaisuutta, kummassakin tapauksessa voidaan oikeaksi todistettu jäljennös jakamistoimien hyväksynnästä, omaisuuden jakamista koskeva päätös tai yhteisen omaisuuden likvidointia koskeva notaarin vahvistama virallinen asiakirja kirjata kiinteistörekisteriin.

9 Millä tavoin kiinteä omaisuus rekisteröidään ja mitä asiakirjoja tai tietoja siihen vaaditaan?

Toimet ja sopimukset, jotka koskevat kiinteän omaisuuden omistusoikeutta ja siihen liittyviä esineoikeuksia, voidaan kirjata kiinteistörekisteriin. Ne on vahvistettava todistusvoimaisella asiakirjalla, joka toimitetaan siihen rekisterivirastoon, jonka toimialueella kiinteä omaisuus sijaitsee, minkä lisäksi on maksettava asiaankuuluvat verot ja maksut.

Asiakirja on toimitettava alkuperäiskappaleena, ja siihen on liitettävä todistus Espanjan väestörekisteristä (jos avioliitto on merkitty kyseiseen rekisteriin), jossa todetaan, että aviovarallisuussuhteet on purettu siten, että sillä on oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin. Jos alkuperäinen asiakirja on annettu ulkomailta, se on laillistettava asianmukaisesti ja tarvittaessa käännettävä, jos rekisterinpitäjä sitä pyytää. Tätä menettelyä ei sovelleta asiakirjoihin ja tuomioistuinten päätöksiin, joihin sovelletaan EU:n säännöksiä: niiden käsittelyssä noudatetaan asetuksen säännöksiä.

Päivitetty viimeksi: 01/02/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.